

Olivera Gavrić Pavić

UPIS MIROSLAVLJEVOG JEVANĐELJA U LISTU UNESCO–a

Svečanost upriličena povodom upisa Miroslavljevog Jevanđelja u listu UNESCO–a, Pamćenje sveta, koja je održana u atrijumu Narodnog muzeja u Beogradu 4. novembra 2005, okupila je brojne ličnosti iz kulturnog života, diplomatije, medija i predstavnika crkve. Do 13. novembra posetioци su mogli da vide izloženi original Miroslavljevog Jevanđelja i da prate tematska predavanja i druge aktivnosti vezane za ovaj izuzetan događaj. U listi Pamćenje sveta nalaze se 120 predmeta iz celog sveta koji svojim vrednostima oblikuju duh čitavog čovečanstva. Naša zemlja je jedna od 17 u svetu koja na ovoj listi ima više od jednog predmeta. Prvi predmet koji je ušao u UNESCO iz naše zemlje je arhiv Nikole Tesle. Miroslavljevo Jevanđelje je bogoslužbena knjiga u kojoj su tekstovi raspoređeni prema čitanjima u toku cele crkvene godine. Nastala je osamdesetih godina XII veka po naredzbini humskog kneza Miroslava, brata Stefana Nemanje. Bila je namenjena episkopskoj crkvi Sv. Petra i Pavla u Bijelom Polju na Limu. Među 296 minijatura koje krase Jevanđelje nalaze se likovno prepoznatljiviji inicijali početnih slova, od kojih je

slovo P uzeto kao zaštitni znak Narodnog muzeja u Beogradu. Autor ovih raskošnih minijaturnih slika, dijak Gligorije, koristio je ikonografsku kombinaciju romaničkog stila i vizantijske tradicije. Pretpostavlja se da je Jevanđelje moglo biti urađeno u nekoj od prepisivačkih radionica centralne Italije.

Zanimljivo je da lepoti ove knjige nije mogao odoleti ni ruski vladika i naučnik Porfirije Uspenski, koji je 1845–46. pri poseti Hilandaru gde je tada čuvano Miroslavljevo Jevanđelje, iscepao iz njega jedan list i odneo ga u Petrograd gde se i danas nalazi. U fototipskom izdanju ovaj list je uvršten, tako da naučna i kulturna javnost može istraživati knjigu u celini. Miroslavljevo Jevanđelje je menjalo mesta čuvanja i na sreću spaslo se od svih pogroma među kojima je najveći bio nemačko bombardovanje 1941. kada je spaljena Narodna biblioteka na Kosančićevom vencu. Tada je uništeno gotovo celokupno književno nasleđe Srbije: oko pola miliona knjiga među kojima 1500 srednjovekovnih rukopisnih knjiga. Ovaj kulturni genocid još uvek nema ni svoje spomen obeležje u Beogradu.

Ova čast koja nam je ukazana u trenutnim okolnostima znači mnogo više. Na listu UNESCO–a čekaju i srpske svetinje na Kosovu i Metohiji. Jedino tako, uz priznavanje međunarodnih autoriteta možemo sačuvati ono što je preostalo od naše kulturne i nacionalne baštine.